

UDC 327.

SCOPUS CODE 3320

<https://doi.org/10.36073/1512-0996-2026-1-197-204>

რბილი ძალა და გეოპოლიტიკური გავლენა: ჩინეთი MENA-ს რეგიონში სტრატეგიული კონკურენციის ფონზე

- ლილი ხარჩილავა** საქართველოს ტექნიკური უნივერსიტეტის სამართლისა და საერთაშორისო ურთიერთობების ფაკულტეტის ასოცირებული პროფესორი, საქართველო
E-mail: l.kharchilava@gtu.ge
- გვანცა აბესაძე** საქართველოს ტექნიკური უნივერსიტეტის სამართლისა და საერთაშორისო ურთიერთობების ფაკულტეტის ასოცირებული პროფესორი, საქართველო
E-mail: abesadzegvantsa07@gtu.ge

რეცენზენტები:

- ქ. ჯიჯეიშვილი**, საქართველოს ტექნიკური უნივერსიტეტი. სამართლისა და საერთაშორისო ურთიერთობების ფაკულტეტის პროფესორი. სოციალურ მეცნიერებათა დოქტორი
E-mail: jijeishviliketevan07@gtu.ge
- თ. კუპრეიშვილი**, საქართველოს ტექნიკური უნივერსიტეტი. სამართლისა და საერთაშორისო ურთიერთობების ფაკულტეტის ასოცირებული პროფესორი, საერთაშორისო ურთიერთობების დოქტორი
E-mail: t.kupreishvili@gtu.ge

ანოტაცია. რუსეთ-უკრაინის ომის შედეგად გაძლიერებულ გეოპოლიტიკურ ძვრებთან ერთად, საგრძნობლად იცვლება საერთაშორისო ძალთა ბალანსი, რასაც თან ახლავს ახალი რეგიონული კავშირებისა და სტრატეგიული მიმართულებების ფორმირება. აღნიშნულ კონტექსტში, ჩინეთის როლი ახლო აღმოსავლეთსა და ჩრდილოეთ აფრიკაში (MENA რეგიონი) მკვეთრად გაიზარდა და თანდათანობით ემსგავსება სტრუქტურულ ალტერნატივას დასავლური გავლენებისა და პოლიტიკის მი-

მართ. მოცემულ ნაშრომში გაანალიზებულია ის მექანიზმები და სტრატეგიული მიდგომები, რომლითაც ჩინეთი აძლიერებს საკუთარ გავლენას რეგიონში. განსაკუთრებული ყურადღება დაეთმო მულტილატერალიზმის ინსტრუმენტებს, ეკონომიკურ ინტეგრაციასა და „რბილი ძალის“ პოლიტიკას, რომლებიც მანიფესტირდება შემდეგ პლატფორმებში: „ერთი გზა ერთი სარტყლის“ კონტექსტში, BRICS-ის გაფართოება და შანხაის თანამშრომლობის ორგანიზაცია (SCO).

სტატიაში, ასევე, განხილულია ჩინეთის მედია-ტორული როლი რეგიონულ კონფლიქტებში მოლაპარაკებების პროცესში. ეს ნათლად ასახავს ჩინეთის სურვილს დაიმკვიდროს თავი, როგორც გლობალურად პასუხისმგებელმა ძალამ, რომელიც მზად არის რეგიონული სტაბილურობის განმტკიცებისთვის, იმოქმედოს როგორც დიპლომატიურმა არბიტრმა.

ნაშრომში დასაბუთებულია, რომ ჩინეთის გააქტიურება MENA-ს რეგიონში სცდება წმინდად ეკონომიკურ მიზნებს და წარმოადგენს მის გრძელვადიან გეოსტრატეგიულ ხედვას — ჩამოაყალიბოს მსოფლიო წესრიგის მრავალპოლუსიანი მოდელი, რომელიც დაეფუძნება თანასწორობას, სუვერენიტეტს და მჭიდრო საერთაშორისო თანამშრომლობას.

საკვანძო სიტყვები: ახლო აღმოსავლეთი; ბრიქსი; „ერთი გზა ერთი სარტყელი“; რბილი ძალა; სტრატეგიული კონკურენცია; შანხაის თანამშრომლობის ორგანიზაცია; ჩინეთის გეოპოლიტიკა; ჩრდილოეთ აფრიკა.

შესავალი

თანამედროვე საერთაშორისო პოლიტიკაში ჩინეთის როლი სულ უფრო მზარდი და კომპლექსური ხდება, მისი გავლენა იგრძნობა საერთაშორისო პოლიტიკის, ეკონომიკისა და უსაფრთხოების სფეროებში, რაც კიდევ უფრო ზრდის მის მნიშვნელობას გლობალურ ასპარეზზე.

ჩინეთსა და MENA-ს შორის კომერციული, ეკონომიკური და პოლიტიკური ურთიერთობები და ინტეგრაცია მხარეების დღის წესრიგში 2013 წელს

“ერთი გზა ერთი სარტყელის” ინიციატივამ (BRI) დააყენა, ხოლო 2022 წელს უკრაინაში რუსეთის შეჭრას არ შეუცვლია ამ ურთიერთობების ხასიათი, თუმცა ხელი შეუწყო მის გაღრმავებასა და სწრაფი განვითარების დინამიკას.

მოცემული სტატია ეფუძნება ჰიპოთეზას, რომ რუსეთ-უკრაინის ომის შედეგად შექმნილ გეოპოლიტიკურ მოცემულობაში, დასავლური გავლენის შესუსტებამ MENA-ს რეგიონში ჩინეთისთვის შექმნა შესაძლებლობა, გაემდიერებინა საკუთარი პოზიციები მულტილატერალიზმის, რბილი ძალის და სტრატეგიული პარტნიორობების მეშვეობით, რითაც პეკინმა ეტაპობრივად დაიმკვიდრა თავი ალტერნატიულ გლობალურ მოთამაშედ. აგრეთვე, მოცემულია გეოპოლიტიკური ანალიზი, რომელიც ითვალისწინებს საერთაშორისო ურთიერთობების თეორიულ პარადიგმებსა და რეგიონული კავშირების პოლიტიკურ-ეკონომიკურ სტრუქტურას. ნაშრომი ეყრდნობა დოკუმენტურ წყაროებს, სტრატეგიული ცენტრების ანგარიშებს (მაგ. BRICS, SCO), ოფიციალურ განცხადებებსა და მედიაში ხელმისაწვდომ ანალიტიკურ მასალას. კვლევა არ ისახავს მიზნად მოვლენების რაოდენობრივ შესწავლას, არამედ სიღრმისეულად აანალიზებს ჩინეთის ქმედებებსა და მიზნებს ახლო აღმოსავლეთის რეგიონის ქვეყნებთან მიმართებით 2022 წლის შემდეგ, განსაკუთრებით რუსეთ-უკრაინის ომის ფონზე. ყურადღება გამახვილებულია იმაზე, თუ როგორ ცდილობს ჩინეთი რეგიონული ბერკეტების მეშვეობით გავლენის გაძლიერებას და რა სტრატეგიულ ინსტრუმენტებს იყენებს ამისათვის.

დღეს, როდესაც რუსეთ-უკრაინის ომის ფონზე საერთაშორისო საზოგადოება მკვეთრად პოლარიზებულია, ახლო აღმოსავლეთისა და ჩრდილოეთ აფრიკის სახელმწიფოთა უმრავლესობა საკუთარი პოზიციების განსაზღვრისას ნეიტრალიტეტს ანიჭებს უპირატესობას, რა დროსაც ჩინეთი იქცა მათთვის საინტერესო პარტნიორად არა მხოლოდ ეკონომიკის, რაც გულისხმობს თხევადი ბუნებრივი აირისა და ნავთობის უმთავრესი ბაზრის შენარჩუნებას, არამედ პოლიტიკური თანამშრომლობის გაძლიერებისათვის.

ძირითადი ნაწილი

1. ჩინეთის მულტილატერალიზმის პოლიტიკა MENA-ში: მიზნები და რეგიონული თანამშრომლობა

ჩინეთის თანამშრომლობის პოლიტიკა ახლო აღმოსავლეთისა და ჩრდილოეთ აფრიკის სახელმწიფოებთან დიდად არ განსხვავდებოდა ინტეგრაციის იმ ფორმებისაგან, რომელსაც პეკინი ხშირად იყენებს სხვადასხვა ქვეყნებთან ურთიერთობების გაღრმავებისათვის და იგი, პირველ რიგში, ორმხრივი ურთიერთობების გაძლიერებას გულისხმობს. (Atlantic Council, 2024). შესაბამისად, არაბთა გაერთიანებული საემიროები, ირანი, ეგვიპტე, ალჟირი და საუდის არაბეთი წარმოადგენდა შესანიშნავ შესაძლებლობას ჩინეთისთვის შეექმნა რეგიონში ახალი დასაყრდენი.

თუმცა, მნიშვნელოვანია რომ სახელმწიფოებთან ორმხრივი თანამშრომლობის სტანდარტი ჩინეთისთვის აქტუალური რუსეთის მიერ უკრაინაში შეჭრამდე და სამხედრო აგრესიამდე იყო, 2022 წლის შემდეგ მან თანდათან შეცვალა მიდგომა და დაიწყო მულტილატერალიზმის განვითარებაზე ზრუნვა

და მისი განვითარების ხელშეწყობა, რაც წარმოადგენდა ჩინეთის საერთო საგარეო პოლიტიკის ძირითად მიმართულებას, რომელიც ხაზს უსვამდა მრავალმხრივი თანამშრომლობის მნიშვნელობას, ურთიერთსარგებლიანობასა და მოგების პრინციპს ქვეყნებთან ურთიერთობებში.

იმისათვის, რომ უფრო უკეთ ავხსნათ, თუ რა მიდგომები აქვს ჩინეთს ახლო აღმოსავლეთსა და ჩრდილოეთ აფრიკის სახელმწიფოებში, შეგვიძლია გამოვყოთ რამდენიმე ასპექტი. პირველ რიგში ეს ეხება, მედიატორის ფუნქციას სამხედრო თუ ეკონომიკურ კონფლიქტებში, რომელიც, პირველ რიგში, ირანსა და საუდის არაბეთს შორის არსებულ შვიდწლიან დაპირისპირებას შეეხო (Chatham House, 2024). ჩინეთის მედიაციამ მნიშვნელოვანი როლი შეასრულა დამაბულობის დეესკალაციაში და 2023 წლის მარტში გაფორმებული ხელშეკრულებით თეირანსა და ერ-რიადს შორის, რომლითაც აღდგა როგორც ეკონომიკური, ისე დიპლომატიური ურთიერთობები (Council on Foreign Relations, 2024).

ჩინეთი აქტიურად ცდილობს მუდმივად იყოს ჩართული და მედიატორის როლი მოიხრგოს ომში, რომელიც ღაზის სექტორში მიმდინარეობს (ECFR, 2024). სადაც მის უმთავრეს მიზანი „ეროვნული ერთობის“ მიღწევა და კონფლიქტის დასრულების შემდეგ ღაზის სექტორში ერთობლივი მართვის დამყარებაა, რომელშიც კონფლიქტის მხარეებთან ერთად თვითონაც იქნება ჩართული. ამისათვის მან ორგანიზება გაუწია 2024 წელს ჩინეთში დიპლომატიური შეთანხმების გაფორმებას, სადაც პალესტინის ეროვნულ-განმათავისუფლებელი მოძრაობის წევრებიც იღებდნენ მონაწილეობას; ეს განსაკუთრებით მნიშვნელოვანი იყო იმ ფონზე, როცა აღ-

ნიშნული ომის რთული ხასიათი, რაც ისრაელისა და ჰამასის კონფლიქტის ფონზე ისედაც არის, ფათაჰსა და ღაზის სექტორის მმართველ ჰამასს შორის არსებული დაპირისპირებით კიდევ უფრო მძიმდება (Georgetown Journal of International Affairs, 2023).

მიუხედავად იმისა, რომ ჩინეთის წარმატება ღაზის კონფლიქტში დიდი მნიშვნელობის არ იყო, პეკინი მუდმივად ცდილობდა ახალი გზებისა და დიპლომატიური მოდელების შემუშავებას, რომელიც ერთის მხრივ, მიმართული იყო ამერიკის შეერთებული შტატების დისკრედიტაციისა და მისი ხანგრძლივი პოლიტიკის კრახის საჩვენებლად სპარსეთის ყურეში, მეორე მხრივ კი, მსოფლიოს სახელმწიფოებს შეახსენებდა, რომ თანამედროვე საერთაშორისო პოლიტიკაში უკრაინის გარდა სხვა დაპირისპირებებიც არსებობს, რომელსაც საერთაშორისო საზოგადოებამ ყურადღება უნდა მიაქციოს.

გარდა სამხედრო კონფლიქტებში ჩართულობისა, ჩინეთის მულტილატერალიზმის პოლიტიკა აღნიშნულ რეგიონში ბლოკების გაფართოებითა და მრავალმხრივი ფორუმების გააქტიურებითაც გამოიხატა, ამ მხრივ მნიშვნელოვანია BRICS-ი და შანხაის თანამშრომლობის ორგანიზაცია (SCO), როგორც მისი რბილი ძალის პოლიტიკის ერთ-ერთი ინსტრუმენტი. BRICS-ი არის ხუთი ძირითადი განვითარებადი სახელმწიფოს ეკონომიკური გაერთიანება, რომელიც 2024 წლის იანვრის გაფართოების შემდეგ, როდესაც მასში უკვე გაწევრიანდა ეგვიპტე, ეთიოპია, ირანი, არაბთა გაერთიანებული საემიროები და საუდის არაბეთი, მობილიზებულია გაზარდოს საკუთარი გავლენა საერთაშორისო ეკონომიკურ და პოლიტიკურ სცენაზე (The Guardian,

2023). სი ძინ პინის პოლიტიკის სიძლიერედ შეგვიძლია მივიჩნიოთ ამ წევრი სახელმწიფოების გაერთიანება ერთ ოგანიზაციაში, რადგან მათ შორის კონსესუსის მიღწევა საკმაოდ დიდ სირთულეებთან იყო დაკავშირებული, ამ დრომდე აღნიშნული რეგიონის ქვეყნებიდან მხოლოდ ალჟირი ინარჩუნებს ნეიტრალიტეტს და ბლოკში გაწევრიანებისგან თავს იკავებს. საინტერესოა მოსაზრება იმის შესახებ, რომ პეკინისთვის BRICS-ი არის მცდელობა შექმნას ევროკავშირის ანალოგი აღმოსავლეთის რეგიონში, რასაც კიდევ უფრო ამყარებს ერთიანი ვალუტის შექმნის ინიციატივა და სესხების განსაკუთრებული პირობებით გაცემა გაერთიანების წევრებისათვის (The Guardian, (2022), თუმცა ის იდეოლოგიური განსხვავებები, რომელიც თვალსაჩინოა ბლოკის წევრ სახელმწიფოებს შორის, ნაკლებსავარაუდოს ხდის ამ გაერთიანების გარდაქმნას ერთიან ინსტიტუციად.

ჩინეთის საგარეო პოლიტიკის მნიშვნელოვანი გამოწვევაა აგრეთვე შანხაის თანამშრომლობის ორგანიზაცია (SCO), რომლის აქტუალობაც კიდევ უფრო გაიზარდა მას შემდეგ რაც, ირანმა მასთან შეერთების სურვილი გამოხატა და 2023 წლიდან იგი გახდა ბლოკის მეცხრე წევრი და პირველი ქვეყანა ახლო აღმოსავლეთის რეგიონიდან. მიუხედავად იმისა, რომ ამ ორგანიზაციას შედარებით შეზღუდული ინსტიტუციური შესაძლებლობა და გავლენა აქვს, იგი ჩინეთისთვის მაინც რჩება მცდელობად და ერთგვარ საშუალებად, შექმნას ადგილობრივი დისკუსიის ფორუმი, რომელიც შემდგომ საფუძველს ჩაუყრის ახლო აღმოსავლეთისა და ჩრდილოეთ აფრიკის სახელმწიფოების ერთ ინსტიტუციურ გაერთიანებაში თავმოყრას.

გარდა ბლოკებისა და გაერთიანებების შექმნისა, ჩინეთის საგარეო პოლიტიკის მნიშვნელოვანი გამოწვევა ამ რეგიონში სამხედრო ვაჭრობის წილის გაზრდაც იყო, განსაკუთრებით იმ ფონზე, როდესაც ირანსა და საუდის არაბეთში ჩატარებულ სამხედრო წრთვებში ჩინეთთან ერთად რუსეთიც მონაწილეობდა. პარალელურად, რეგიონში არსებული პოლიტიკური ურთიერთობები, განსაკუთრებით ამერიკის შეერთებულ შტატებთან, ჩიხშია მოქცეული, რადგან ამერიკამ თავი შეიკავა სახელმწიფოებისათვის თანამედროვე იარაღის მიყიდვაზე (ISPI – Italian Institute for International Political Studies, 2024) შესაბამისად, ამ ფონზე ახლო აღმოსავლეთისა და ჩრდილოეთ აფრიკის რეგიონის ქვეყნებისათვის იარაღისა და სამხედრო ტექნოლოგიების მიყიდვა ზრდის ჩინეთის გავლენას როგორც რეგიონულ, ისე გლობალურ უსაფრთხოებაზე და კიდევ უფრო აღრმავებს მის კონკურენტუნარიანობას დასავლეთის ქვეყნებთან მიმართებით.

რბილი ძალის პოლიტიკა, რომელსაც ჩინეთი თითქმის მთელი მსოფლიოს სახელმწიფოებთან ურთიერთობის წარმოებისათვის აქტიურად და ხშირად წარმატებით იყენებს, უცხო არ არის არც ახლო აღმოსავლეთის რეგიონის ქვეყნებისათვის, რაც, პირველ რიგში, ჰუმანიტარული ინიციატივებითა და დახმარებებით გამოიხატება და განსაკუთრებით აქტიური რუსეთ-უკრაინის ომის შემდგომ გახდა. პარალელურ რეჟიმში პეკინი აქტიურად ზრუნავს საგანმანათლებლო ინიციატივებზე, ტურიზმის განვითარებასა და უნივერსიტეტებს შორის თანამშრომლობაზე, რაც, პირველ რიგში, გაცვლითი პროგრამების შესაძლებლობებით არის უზრუნველყოფილი (ISPI – Italian Institute for International

Political Studies, 2024). ცხადია, პეკინი მიიჩნევს, რომ რბილი ძალის პოლიტიკა და კავშირების გაღრმავება მას წარმოაჩენს როგორც სანდო პარტნიორსა და პასუხისმგებლიან ძალას, რაც, თავის მხრივ ლიდერის სტატუსის მოპოვების გზაზე შეიძლება ერთ-ერთ მთავარ წინაპირობად ჩავთვალოთ.

2. რეგიონში ჩინეთის საგარეო პოლიტიკის მიმდინარე შედეგები

თანამედროვე პოლიტიკურ ასპარეზზე ჩინეთი საკუთარი თავის პრეზენტირებას მესამე პოლუსად ცდილობს, რომელიც საკმაოდ განსხვავებულია ამერიკისა და რუსეთის საგარეო პოლიტიკის მიდგომებისაგან და მისი სურვილი, გახდეს რეგიონის მთავარი მოკავშირე, გასათვალისწინებელია ამერიკის შეერთებული შტატებისთვის და უშუალოდ MENA-ს რეგიონის ქვეყნებისათვის, როგორც დაპირისპირებული მხარეებისათვის.

ვფიქრობთ, საინტერესოა ჩინეთთან ურთიერთობაში ახლო აღმოსავლეთის რეგიონში მდებარე სახელმწიფოები სხვადასხვა ბანაკად დავეყოთ, ისინი ვინც დასავლეთისა და ამერიკის შეერთებული შტატების პოლიტიკის საპირწონედ, ამჯობინებენ ჩინეთთან კავშირების გაღრმავებას და ისეთი ქვეყნები, რომლებიც ცდილობენ შეინარჩუნონ მეტნაკლები ნეიტრალიტეტი ამ ორ მხარეს შორის. პირველ ჯგუფს შეგვიძლია სირია და ირანი მივაკუთვნოთ, რომლებმაც პეკინთან პოლიტიკური კავშირით ეკონომიკური განვითარების შესაძლებლობა დაინახეს, ხოლო მეორე ჯგუფში ერთიანდებიან ე.წ. „ნეიტრალური“ სახელმწიფოები, რომელთა საგარეო პოლიტიკური ნაბიჯები მიმართულია ორივე მიმართულებით პარტნიორობის შენარჩუნებაზე.

მიუხედავად ჩინეთის დიდი მცდელობებისა, თავის მხრივ დასავლეთის მიერ გადადგმული ნაბიჯებიც ცხადყოფს, რომ ახლო აღმოსავლეთის რეგიონი მისთვის განსაკუთრებით მნიშვნელოვანია და არ აპირებს მარტივად დათმოს. ამის მაგალითია, 2023 წელს გამართული დიდი ოცეულის სამიტი და იქ მიღებული გადაწყვეტილება, შექმნილიყო პროექტი „ინდოეთი-ახლო აღმოსავლეთ-ევროპის ეკონომიკური დერეფანი“ (India-Middle East-Europe Economic Corridor- IMEC), რომლის მთავარი დანიშნულება ევროპისა და აზიის პოლიტიკურ და ეკონომიკურ დაახლოებაზე ზრუნვა და თანამშრომლობის გაღრმავება იქნებოდა; გარდა ამისა, იგი განიხილებოდა „გზის ინიციატივის“ მთავარ კონკურენტად ამ რეგიონის სახელმწიფოებთან ურთიერთობაში. აღსანიშნავია ამერიკის შეერთებული შტატების პრეზიდენტის განცხადებებიც 2022 წლის GCC+3 სამიტზეც, სადაც იგი პირდაპირ ამბობდა, რომ ამერიკა არ აპირებს ახლო აღმოსავლეთის რეგიონის დათმობასა და აქ რუსეთის, ირანის ან ჩინეთის გავლენის გაძლიერებასთან შეგუებას, „შეერთებული შტატები აპირებს ახლო აღმოსავლეთში აქტიურად ჩართული პარტნიორი იყოს. ჩვენ არ წავალთ და არ დავტოვებთ ვაკუუმს, რომელსაც შეავსებს ჩინეთი, რუსეთი ან ირანი“ (Carnegie Endowment for International Peace, 2024).

აქედან გამომდინარე, ჩინეთის პოლიტიკის წარმატება ახლო აღმოსავლეთში კომპლექსურ ბალანსზეა დამოკიდებული, რაც ერთის მხრივ ამერიკის შეერთებული შტატების ადმინისტრაციის პოლიტიკასთანაა დაკავშირებული, რაც შეიძლება სხვადასხვა მიმართულებით განვითარდეს – გაგრძელ-

დეს ბაიდენის ადმინისტრაციის მსგავსად იზოლაციონისტური პოლიტიკა რეგიონისადმი ან ურთიერთობები დაუბრუნდეს ტრამპის წინა პრეზიდენტობისას დაწყებულ ჩარჩოებს, რომელიც ძირითადად „გათიშე და იბატონეს“ პრინციპზე იყო დამყარებული და სხვა სახელმწიფოებთან ალიანსის შექმნით ირანის იზოლირებას გულისხმობდა. არსებობს ალტერნატიული საშუალებაც, თუ ამერიკა გამოიყენებს მულტილატერალიზმსა და დიპლომატიურ მოლაპარაკებებზე დაფუძნებულ ე.წ. ნიუანსირებულ მიდგომას, რაც მაგალითად ირანს დააბრუნებს JCPOA-ში, აღნიშნული ფაქტი კი დადებით გავლენას იქონიებს რეგიონის პოლიტიკურ სტაბილიზაციაზე.

დასკვნა

რუსეთ-უკრაინის ომის შედეგად გლობალური ძალთა გადანაწილების ფონზე, ჩინეთის საგარეო პოლიტიკა MENA-ს რეგიონში (ახლო აღმოსავლეთი და ჩრდილოეთ აფრიკა) მნიშვნელოვან ტრანსფორმაციას განიცდის. პეკინის მზარდი აქტივობა რეგიონში მრავალფუნქციური ხასიათისაა და მოიცავს როგორც ორმხრივ, ისე მრავალმხრივ თანამშრომლობას, რაც ვლინდება პოლიტიკურ დიალოგში, ენერგეტიკულ პარტნიორობაში, მედიაციის პროცესებში, სამხედრო თანამშრომლობასა და რბილი ძალის ინსტრუმენტების გააქტიურებაში.

ჩინეთის გეოპოლიტიკური სტრატეგია მიზნად ისახავს საერთაშორისო სისტემაში ალტერნატიული, დაბალანსებული ძალის პოზიციონირებას, რაც განსაკუთრებით თვალსაჩინოა მის მცდელობებში წარმოაჩინოს თავი, როგორც ნეიტრალურმა და

სანდო პარტნიორმა, განსხვავებით დასავლეთის ქვეყნების პოზიციური პოლიტიკისგან. ინიციატივები, როგორცაა BRICS-ის გაფართოება, შანხაის თანამშრომლობის ორგანიზაციის გაძლიერება და ჰუმანიტარული თუ საგანმანათლებლო თანამშრომლობის ფორმატები, წარმოადგენს იმ ინსტრუმენტებს, რომლითაც პეკინი ცდილობს რეგიონში სტაბილური და სტრუქტურირებული ურთიერთობების დამყარებას.

მიუხედავად ამისა, ჩინეთის გრძელვადიანი გავლენა აღნიშნულ რეგიონში ერთმნიშვნელოვნად არ არის უზრუნველყოფილი. მისი წარმატება დამოკიდებულია როგორც საკუთარ სტრატეგიულ ადაპტირებასა და პარტნიორებთან მიმართებაში

თანამიმდევრულობაზე, ისე დასავლეთის, განსაკუთრებით კი აშშ-ის საპასუხო პოლიტიკაზე. ამ კონტექსტში მნიშვნელოვანი ადგილი უკავია ისეთ ალტერნატიულ ინიციატივებს, როგორცაა India–Middle East–Europe Economic Corridor (IMEC), რომელიც ასახავს აშშ-ის მცდელობას შეინარჩუნოს თავისი გეოპოლიტიკური წონასწორობა რეგიონში.

შემაჯამებლად, ჩინეთის პოზიციონირება MENA-ს სივრცეში წარმოადგენს კომპლექსურ პროცესს, რომელიც მოითხოვს მუდმივ სტრატეგიულ შეფასებასა და მოქნილ საგარეო პოლიტიკურ მანევრირებას, განსაკუთრებით გლობალური აქტორების კონკურენციის გააქტიურების პირობებში.

ლიტერატურა

1. Atlantic Council. (2024). *A year ago, Beijing brokered an Iran-Saudi deal. How does détente look today?* Retrieved from <https://www.atlanticcouncil.org/blogs/iransource/iran-saudi-arabia-china-deal-one-year/>
2. Chatham House. (2024). *The Fatah–Hamás agreement increases Chinese influence in Palestinian affairs. But the road to unity is rocky.* Retrieved from <https://www.chathamhouse.org/2024/07/fatah-hamas-agreement-increases-chinese-influence-palestinian-affairs-road-unity-rocky>
3. Council on Foreign Relations (CFR). (2024). *What Is the BRICS Group and Why Is It Expanding?* Retrieved from <https://www.cfr.org/backgrounder/what-brics-group-and-why-it-expanding/>
4. ECFR. (2024). *Intersections of influence: IMEC and Europe’s role in a multipolar Middle East.* Retrieved from <https://ecfr.eu/article/intersections-of-influence-imec-and-europes-role-in-a-multipolar-middle-east/>
5. Georgetown Journal of International Affairs. (2023). *China’s increasing role in the Middle East: Implications for regional and international dynamics.* Retrieved from <https://gjia.georgetown.edu/2023/06/02/chinas-increasing-role-in-the-middle-east-implications-for-regional-and-international-dynamics/>
6. Guardian. (2023). *Iran and Saudi Arabia agree to restore ties after China-brokered talks.* Retrieved from <https://www.theguardian.com/world/2023/mar/10/iran-saudi-arabia-agree-restore-ties-china-talks>
7. Guardian. (2022). *Biden tells summit of Arab leaders the US ‘will not walk away’ from Middle East.* Retrieved from <https://www.theguardian.com/us-news/2022/jul/16/joe-biden-arab-leaders-summit>
8. ISPI. (2024). *How the Gaza War Could Make China a Regional Mediator.* Retrieved from <https://www.ispionline.it/en/publication/how-the-gaza-war-could-make-china-a-regional-mediator-191692>
9. Carnegie Endowment for International Peace. (2024). *BRICS expansion, the G20, and the future of world order.* Retrieved from <https://carnegieendowment.org/research/2024/10/brics-summit-emerging-middle-powers-g7-g20?lang=en>

UDC 327.

SCOPUS CODE 3320

<https://doi.org/10.36073/1512-0996-2026-1-197-204>

Soft Power and Geopolitical Influence: China in the MENA Region Amid Strategic Competition

Lili Kharchilava Georgian Technical University, Faculty of Law and International Relations, Associate Professor, Georgia
E-mail: l.kharchilava@gtu.ge

Gvantsa Abesadze Georgian Technical University, Faculty of Law and International Relations, Associate Professor, Georgia
E-mail: abesadzegvantsa07@gtu.ge

Reviewers:

K. Jijeishvili, Georgian Technical University, Faculty of Law and International Relations, professor, Doctor of Political Sciences

E-mail: jijeishviliketevan07@gtu.ge

T. Kupreishvili, Georgian Technical University, Faculty of Law and International Relations, Associate Professor, Doctor of International Relations,

E-mail: t.kupreishvili@gtu.ge

Abstract. Alongside the intensified geopolitical shifts resulting from the Russia-Ukraine war, the international balance of power has undergone significant changes, accompanied by the formation of new regional alliances and strategic directions. In this context, China's role in the Middle East and North Africa (MENA) region has intensified significantly and is increasingly resembling a structural alternative to Western influence and policies. This study analyzes the mechanisms and strategic approaches through which China is strengthening its influence in the region. Particular attention is given to instruments of multilateralism, economic integration, and soft power policies, manifested through platforms such as the One Belt and One Road Initiative (BRI), the expansion of BRICS, and the Shanghai Cooperation Organization (SCO).

The article also examines China's mediatory role in regional conflicts during negotiation processes. These cases exactly reflect China's aspiration to establish itself as a globally responsible power, prepared to act as a diplomatic arbiter for the reinforcement of regional stability.

The thesis research is China's activation in the MENA region transcends purely economic objectives and is based on a long-term geostrategic vision — to establish a multipolar world order based on equality, sovereignty, and close international cooperation.

Keywords: BRICS; China's Geopolitics; Middle East; North Africa; One Belt and One Road Initiative (BRI). Shanghai Cooperation Organization (SCO); Soft Power; Strategic Competition.

განხილვის თარიღი 04.07.25

შემოსვლის თარიღი 09.07.25

ხელმოწერილია დასაბეჭდად 25.03.2026